

W KINACH OD 21 LISTOPADA

MINISTRANCI

FILM **PIOTRA DOMALEWSKIEGO** REŻYSERA **CICHEJ NOCY**
I PRODUCENTÓW **BOŻEGO CIAŁA**

Scenariusz lekcji dla klas VII-VIII szkoły podstawowej oraz szkół ponadpodstawowych

„Dobrymi chęciami piekło wybrukowane?
O dylematach moralnych i hierarchii wartości”

KinoSzkola
FUNDACJA

SŁOWEM WSTĘPU

MINISTRANCI

Ministranci, fot. Michał Charyton

Film opowiadający o grupie zbuntowanych ministrantów, którzy postanawiają naprawić świat na własnych zasadach, to poruszająca, współczesna opowieść o moralności, potrzebie sprawiedliwości i poszukiwaniu sensu w świecie pełnym sprzeczności. To wyjątkowy materiał do pracy z młodzieżą szkół ponadpodstawowych, który trafia do uczniów nie poprzez dydaktyczne morały, ale poprzez emocje, kontrowersje i autentyczne pytania o granice dobra i zła.

Film doskonale rezonuje z aktualnym doświadczeniem młodych ludzi, którzy obserwując obojętność dorosłych wobec problemów społecznych i instytucjonalnych, coraz częściej stawiają sobie pytania o autorytety, odpowiedzialność i osobisty system wartości. Bohaterowie filmu nie są kryształowi – ich działania są impulsywne, naiwne, ale jednocześnie głęboko motywowane potrzebą sprawczości. Widzimy tu proces dojrzewania do odpowiedzialności, który w przestrzeni edukacyjnej jest nie do przecenienia.

Film oferuje bogaty potencjał wychowawczy i etyczny, wpisując się w kierunki polityki oświatowej MEN na rok 2025/2026: rozwijanie postaw obywatelskich i moralnych, budowanie kompetencji społecznych i emocjonalnych, kształtowanie krytycznego myślenia i umiejętności etycznej argumentacji.

To propozycja do wykorzystania zarówno w ramach godzin wychowawczych, jak i przedmiotów takich jak etyka, filozofia, wiedza o społeczeństwie czy religia. Film może stać się również inspiracją do pracy projektowej w ramach szkolnych działań profilaktycznych i obywatelskich, debat oksfordzkich czy inicjatyw młodzieżowych.

Co szczególnie istotne – forma filmu łączy narrację rodem z popkultury z realistycznym portretem życia młodzieży z blokowisk, co czyni go przystępnym, ale nie banalnym. To materiał, który nie unika trudnych pytań, ale zostawia przestrzeń na refleksję i dyskusję – a to właśnie dziś, w czasach nadmiaru gotowych opinii, jest największą wartością edukacyjną.

dr Joanna Zabłocka-Skorek
Prezeska Fundacji KinoSzkoła

SCENARIUSZ LEKCJI **MINISTRANCI**

SCENARIUSZ LEKCJI WYCHOWAWCZYCH DLA KLAS VII-VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ ORAZ SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH

Ministranci, fot. Łukasz Bąk

„Dobrymi chęciami piekło wybrukowane? O dylematach moralnych i hierarchii wartości”

Propozycja lekcji wychowawczej dla klas VII-VIII szkoły podstawowej oraz szkół ponadpodstawowych do realizacji po seansie filmu *Ministranci* (reż. Piotr Domalewski). Scenariusz lekcji posiada różne warianty w zależności od grupy wiekowej. Każde z zadań rozpoczyna się dokładnym określeniem grupy odbiorczej.

Decydując się na pracę z filmem *Ministranci* z uczniami klas VII-VIII szkoły podstawowej należy mieć świadomość padających z ekranu przekleństw oraz scen przemocy, również rówieśniczej. Po seansie warto uwrażliwić uczniów na problem bullingu oraz przypomnieć dostępne formy pomocy.

SCENARIUSZ LEKCJI

MINISTRANCI

Kaja Łuczyńska

doktor nauk o sztuce, absolwentka filmoznawstwa i amerykanistyki UJ. Prelegentka i edukatorka filmowa, koordynatorka programów Edukacja Młode Horyzonty i Młodzi Ambasadory w krakowskim Kinie Pod Baranami. Członkini Zespołu Edukatorów Filmowych. Laureatka nagrody głównej oraz nagrody publiczności w Ogólnopolskim Konkursie Prelegentów Filmowych, a także Grand Prix w konkursie Krytyk mówi organizowanym przez Festiwal Krytyków Sztuki Filmowej Kamera-Akcja. Publikuje między innymi w Ekranach, Ha!arcie oraz Fragile. Prowadzi fanpage na Facebooku o nazwie „Orbitowanie bez cukru” oraz audycję „Seriale na raz” w Radiu Kraków.

PO ZAJĘCIACH UCZNIOWIE:

KLAS 7-8 SZKOŁY PODSTAWOWEJ

- ✚ znają znaczenie słów „moralny” i „etyczny” oraz potrafią się nimi posługiwać;
- ✚ umieją argumentować i przekonywać innych do swojego zdania;
- ✚ potrafią świadomie określać własne priorytety i wartości;
- ✚ rozwiną empatię i szacunek do odmiennych perspektyw.

SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH

- ✚ znają znaczenie słów „moralny” i „etyczny” oraz potrafią się nimi posługiwać;
- ✚ wiedzą jakie czynniki należy brać pod uwagę, podejmując decyzje i planując własne działania;
- ✚ potrafią świadomie określać własne priorytety i wartości;
- ✚ rozwiną empatię i szacunek do odmiennych perspektyw.

Czas trwania: 45 minut (jedna jednostka lekcyjna)

POTRZEBNE MATERIAŁY:

KLASY 7-8 SZKOŁY PODSTAWOWEJ

tablica + kreda/pisak, duża kartka papieru (np. A3) + czarny marker, nożyczki i kleje do papieru (kilka na całą klasę), kartka papieru A4 dla każdego, powielony zestaw wartości (po jednej kopii dla każdego ucznia)

SZKOŁY PONADPODSTAWOWE

tablica + kreda/pisak, kartki papieru + coś do pisania (po jednym na grupę), nożyczki i kleje do papieru (kilka na całą klasę), kartka papieru A4 dla każdego, powielony zestaw wartości (po jednej kopii dla każdego ucznia)

SCENARIUSZ LEKCJI

MINISTRANCI

Ministranci, fot. Michał Charyton

PRZEBIEG ZAJĘĆ

ZADANIE DLA WSZYSTKICH (UCZNIOWIE KLAS 7-8 SZKOŁY PODSTAWOWEJ I UCZNIOWIE SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH).

Dyskusja o filmie: moralność i etyczność (10 min.)

Nauczyciel przywołuje niedawno obejrzany przez uczniów film *Ministranci* i pyta o wrażenia z seansu. Jakie emocje towarzyszyły uczniom w trakcie seansu? Co sądzą na temat zachowania głównych bohaterów?

Nauczyciel uważnie wsłuchuje się w odpowiedzi uczniów, a następnie wypisuje na tablicy słowa MORALNY / ETYCZNY. Pyta uczniów o znaczenie tych słów. W przypadku braku właściwej odpowiedzi tłumaczy uczniom oba terminy posiłkując się poniższymi materiałami:

SCENARIUSZ LEKCJI

MINISTRANCI

Ministranci, fot. Łukasz Bąk

Terminy „moralność” i „etyka” w mowie potocznej często stosuje się zamiennie (np. „moralne postępowanie” = „etyczne postępowanie”), ale w tekstach naukowych czy profesjonalnych można zauważyć rozróżnienie:

MORALNY – odnosi się do ocen, postaw oraz czynów uznawanych w danej wspólnocie za dobre lub złe. Używamy go głównie, gdy mówimy o konkretnym zachowaniu człowieka: „to było niemoralne działanie”.

ETYCZNY – dotyczy refleksji nad zasadami moralności, pojawia się w kontekście teorii, systemów wartości czy kodeksów zawodowych, np. „kodeks etyczny lekarza”.

WIĘCEJ O TYM ROZRÓŻNIENIU:

Dobro moralne jest to zgodność działania ludzkiego (tzn. świadomego i dobrowolnego) z naturą ludzką. (...) Etyka (...) oznacza etymologicznie naukę o obyczajach, zwyczajach, czyli o tym co przystoi w postępowaniu, co jest godne czynienia. Można ogólnie określić etykę jako teorię wartości moralnych i postępowania moralnego. (...) Etyka jest nauką o moralności. Z kolei pojęcie „moralność” uważa się za pojęcie pierwotne czyli niedefiniowalne. Podaje się jednak różne określenia moralności. A oto jedno z nich: moralność jest to pewna racjonalna właściwość każdego świadomego i wolnego czynu ludzkiego oraz spełniacza i sprawcy tego czynu – osoby ludzkiej. (...) Etyka rozważa warunki postępowania moralnego i podlegania ocenom i normom etycznym, odpowiedzialności moralnej. Zajmuje się ocenami i normami dotyczącymi postępowania ludzkiego (tzn. świadomego i wolnego). Szuka także ostatecznej racji moralności i naczelných norm, kryteriów moralności. Każdy czyn podlega wraz z samym jego sprawcą kwalifikacji pod względem swej moralności.

Mieczysław P. Migoń, Wstęp do etyki

Pełny tekst dostępny online:

http://paluchja-zajecia.home.amu.edu.pl/etyka/Migon_skrypt.pdf

Moralność, etyka, postępowanie moralne czy etyczne, to wyrażenia, których w języku codziennym używamy zamiennie. Na odmienne znaczenie „moralności” i „etyki” wskazywał m.in. K. Wojtyła i wyjaśniał, że pojęcie „moralność” znaczy tyle co życie moralne, a życie moralne to życie ludzkie, indywidualne i społeczne. Innymi słowy, moralność odnosi się do zasad moralnych faktycznie stosowanych przez jednostki i społeczeństwa na określonym etapie rozwoju historycznego. Nauka zajmująca się moralnością ustala, jakie normy moralne były i są praktykowane w danym społeczeństwie lub w ściśle określonej epoce historycznej, nie rozstrzyga jednak, co jest dobre, a co złe. Jest to nauka opisowa, nauka o moralności. Natomiast nauka, która określa normy, wydaje sądy

SCENARIUSZ LEKCJI

MINISTRANCI

o tym, co jest dobre, a co złe, i sądy te uzasadnia, to etyka. Etyka jest nauką normatywną, która dysponuje zbiorem twierdzeń i sądów, a te nastawione są na kierowanie czynami ludzkimi. Tak więc mamy naukę opisową i naukę normatywną, naukę o moralności i o normach, moralność i etykę, faktyczne czyny ludzkie oraz doktrynę o normach i zasadach tychże czynów.

ks. Kazimierz Gryżenia, Współczesna moralność bez etyki?

Pełny tekst dostępny online:

<https://czasopisma.uni.lodz.pl/annales/article/download/16562/16226/39956>

Etyka jako dyscyplina filozoficzna najszerzej definiowana stanowi dziedzinę, w której podejmuje się refleksję nad takimi zagadnieniami jak:

- co jest dobre a co powinniśmy nazwać złem,
- dlaczego jedne stany rzeczy, działania i wybory, których dokonują ludzie są dobre a inne złe,
- co jest godziwe a co niegodziwe,
- co znaczy „być” człowiekiem i czy człowiekiem się „jest”, czy się nim „staje”.

Przedmiotem analiz etycznych są ponadto takie pojęcia jak godność, odpowiedzialność, sprawiedliwość, równość, tolerancja oraz prawda. (...) Etyk, w przeciwieństwie do moralisty, zajmując się moralnością, nie poucza co jest właściwe, a co jest naganne, nie rekomenduje określonego „etosu ludzkiego”. Etyk stawia pytania i poszukuje na nie odpowiedzi, prowadząc refleksję, zachęca do niej innych. (...) Podkreślmy, etyka jako dyscyplina naukowa nie formułuje ogólnie obowiązujących odpowiedzi na pytanie „jak żyć”. Służy jedynie pomocą w uświadomieniu sobie znaczenia tego pytania i pomaga w poszukiwaniach odpowiedzi na nie.

Grażyna Bokszańska, Etyka – biznes – zarządzanie

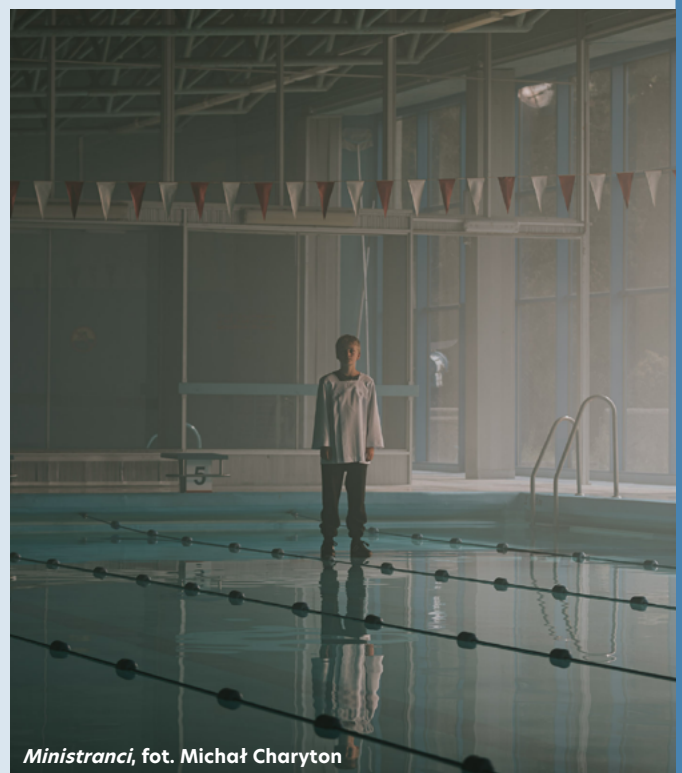
Pełny tekst dostępny online:

<https://bibliotekanauki.pl/books/2028898.pdf>

Po wy tłumaczeniu terminów Nauczyciel prosi by uczniowie użyli słów **MORALNY / ETYCZNY** w zdaniu nawiązującym swoją treścią do filmu *Ministranci*.

Przykładowe wypowiedzi:

- ✚ Bohaterowie filmu kierują się poczuciem moralnego obowiązku, chcąc pomóc swojej społeczności, choć skutki ich działań okazują się problematyczne.
- ✚ Zabranie pieniędzy z kościelnego sejfu było działaniem wbrew kodeksowi etyki ministranta.
- ✚ Z czasem bohaterowie zaczynają zadawać sobie pytania, czy ich postępowanie naprawdę jest moralne, czy jednak przekroczyli granice.
- ✚ Film *Ministranci* jest pełen moralnych dylematów.

Ministranci, fot. Michał Charyton

SCENARIUSZ LEKCJI

MINISTRANCI

ZADANIE DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PONAD- PODSTAWOWYCH.

Analiza zachowań bohaterów - studium przypadku (20 min.)

Nauczyciel wypisuje na tablicy pięć zachowań filmowych bohaterów, a następnie dzieli uczniów na pięć grup. Każda grupa otrzymuje kartkę papieru i coś do pisania.

Każda grupa skupia się na jednym z poniższych zachowań:

(Nauczyciel może dopisać/usunąć zachowania z listy wedle uznania)

- ✚ Kradzież pieniędzy z kościelnego sejfu;
- ✚ Filmowanie wiernych w konfesjonale;
- ✚ Usunięcie fragmentu nagrania ze spowiedzią mamy Filipa;
- ✚ Szantaż rekolekcjonisty;
- ✚ Sprowokowanie ojca Dominiki.

Zadaniem grup jest analiza przydzielonych zachowań w czterech obszarach:

- ✚ **MOTYWACJA:** Jaka była motywacja bohaterów? Dlaczego to zrobili? Jaki był ich cel?
- ✚ **WĄTPLIWOŚCI:** Co było w tym zachowaniu moralnie wątpliwego? Dlaczego może być oceniane negatywnie? Czy niosło ze sobą jakieś zagrożenia?
- ✚ **KONSEKWENCJE:** Jakie były konsekwencje tych czynów? Co stało się później?
- ✚ **ALTERNATYWY:** Czy można było osiągnąć ten cel inaczej? Co innego – mniej ryzykownego, mniej kontrowersyjnego – mogli zrobić?

Na koniec zadania grupy prezentują efekty swojej pracy przed całą klasą.

Po prezentacji Nauczyciel zwraca uwagę uczniów na odpowiedzi na pytanie „Czy można było osiągnąć ten cel inaczej?” pokazując tym samym, że bohaterowie nie znajdowali się w sytuacji „bez wyjścia” i mogli postąpić inaczej. Nauczyciel zauważa, że podejmując działania, warto zawsze zastanowić się nad alternatywami oraz konsekwencjami, a także wziąć pod uwagę wątpliwości i ryzyka.

Ministranci, fot. Michał Charyton

SCENARIUSZ LEKCJI

MINISTRANCI

ZADANIE DLA UCZNIÓW KLAS 7-8 SZKOŁY PODSTAWOWEJ.

**Deбата uproszczona: „Czy cel uświęca środki”?
(20 min.)**

Nauczyciel dzieli uczniów na trzy grupy.

- ✚ Grupa 1: (ok. 4-5 osób) Stoi na stanowisku, że „cel uświęca środki”*. Zadaniem grupy jest przygotowanie listy argumentów, którymi przekonają widownię do swojego zdania.
- ✚ Grupa 2: (ok. 4-5 osób) Stoi na stanowisku, że „cel NIE uświęca środków”. Zadaniem grupy jest przygotowanie listy argumentów, którymi przekonają widownię do swojego zdania.
- ✚ Grupa 3: (pozostała część klasy) WIDOWNIA

Grupa 1 i 2 otrzymują 10 minut na przygotowanie swoich argumentów. W tym czasie grupa 3 zajmuje się przygotowaniem krótkiego poradnika: Jak przekonać innych do swoich racji? 10 porad, jak być przekonującym. Poradnik może mieć formę 10 porad spisanych na dużej kartce.

Gdy grupy skończą przygotowania, kolejno prezentują swoje argumenty. Gdy grupy 1 i 2 zaprezentują już swoje argumenty, odbywa się głosowanie. Grupa 3 (WIDOWNIA) decyduje, która grupa była bardziej przekonująca.

Na koniec zadania, grupa 3 prezentuje swój poradnik. Jeśli Nauczyciel pozytywnie oceni pracę, może zostać ona powieszona na stałe w klasie.

*realizację zadania warto zacząć od upewnienia się, że wszyscy uczniowie rozumieją znaczenie powiedzenia.

Przykładowe wyniki pracy grup:

Grupa 1: Cel uświęca środki (argumenty)

- ✚ Czasami trzeba wybrać mniejsze zło. Można zrobić coś złego, jeśli dzięki temu unika się czegoś jeszcze gorszego.
- ✚ Szlachetny cel może usprawiedliwić trudne decyzje. Gdy chodzi o ratowanie wielu ludzi czy realną pomoc innym, godzimy się na więcej.
- ✚ W życiu nie zawsze można być bez skazy. Świat nie jest czarno-biały, dlatego często trzeba pójść na kompromis, aby osiągnąć coś naprawdę istotnego.
- ✚ Wiele odkryć dokonało się dlatego, że ktoś odważył się zaryzykować, korzystając ze sposobów początkowo krytykowanych, które jednak przyniosły pozytywne rezultaty.

SCENARIUSZ LEKCJI

MINISTRANCI

Ministranci, fot. Zuzanna Woińska

Grupa 2: Cel NIE uświęca środków (argumenty)

- ✚ Można skrzywdzić innych. Nawet jeśli cel jest dobry, to złe środki (np. kłamstwo, przemoc) zawsze ranią ludzi.
- ✚ Złe metody niszczą dobre intencje. Jeśli ktoś osiągnie cel w niewłaściwy sposób, ludzie zapamiętają to, że postąpił źle, a nie, że miał szlachetny cel.
- ✚ Każdy może uznać swój cel za najważniejszy – wtedy każdy będzie robił, co chce, i mówił, że to dla „dobra”.
- ✚ Łamanie zasad może się obrócić przeciwko nam. Kiedy raz pozwolimy sobie na złe środki, łatwo powrócić to znowu, a wtedy coraz trudniej wrócić do uczciwego postępowania.

Grupa 3: Jak przekonać innych do swoich racji? 10 porad, jak być przekonującym

- ✚ Mów jasno i prosto – nie używaj trudnych słów, bo inni mogą cię nie zrozumieć.
- ✚ Podawaj przykłady – ludzie łatwiej wierzą, gdy widzą, jak to działa w praktyce.
- ✚ Bądź spokojny – nie krzycz i nie obrażaj.
- ✚ Słuchaj innych – pokaż, że szanujesz ich zdanie, nawet jeśli się z nim nie zgadzasz.
- ✚ Opieraj się na argumentach, a nie wyłącznie na własnym zdaniu – lepiej wyjaśnić, dlaczego coś jest dobre niż stwierdzić tylko: bo ja tak myślę.
- ✚ Miej kontakt wzrokowy – patrzenie w oczy pokazuje, że mówisz poważnie i buduje zaufanie.
- ✚ Nie bój się przyznać do błędu – to pokazuje, że jesteś uczciwy, a wtedy inni chętniej ci uwierzą.
- ✚ Zadawaj pytania – dzięki temu inni zaczną sami myśleć o twoich racjach.
- ✚ Bądź przygotowany – jeśli znasz dobrze temat, łatwiej przekonasz innych.
- ✚ Mów z pasją – gdy sam wierzysz w to, co mówisz, inni też zaczną wierzyć.

KARTA PRACY

MINISTRANCI

ZADANIE DLA WSZYSTKICH (UCZNIOWIE KLAS 7-8 SZKOŁY PODSTAWOWEJ I UCZNIOWIE SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH).

Jak bardzo się różnimy? Nasze hierarchie wartości (10 min.)

Możemy chcieć dobrze, ale czy wszyscy rozumiemy to „dobrze” tak samo? Jak wygląda nasza prywatna hierarchia wartości? Jak bardzo się różnimy?

Każdy z uczniów otrzymuje zestaw wartości. Zadaniem uczniów jest wyciąć poszczególne wartości, a następnie ułożyć je w kolejności – od najważniejszej do najmniej ważnej. Na pustych karteczkach uczeń może dopisać dodatkowe wartości, które nie zostały uwzględnione w zestawie.

rodzina	wiara
zdrowie	bezpieczeństwo
ojczyzna	praca
edukacja	kultura i sztuka
demokracja	wolność
pieniądze	uczciwość
miłość	przyjaźń
spokój	prawda

SCENARIUSZ LEKCJI

MINISTRANCI

Każdy z uczniów nakleja swoją hierarchę wartości na kartce i podpisuje ją swoim imieniem.

Na koniec ćwiczenia, gotowe prace uczniów można ułożyć na ławkach i zaprosić uczniów do spaceru po klasie w celu obejrzenia prac kolegów.

Nauczyciel wieńczy zadanie, prezentując poniższe wyniki badania CBOS.

Ministranci, fot. Zuzanna Woińska

System wartości Polaków w 2019 roku – badanie CBOS

1. Szczęście rodzinne
2. Zachowanie dobrego zdrowia
3. Spokój
4. Uczciwe życie
5. Wiara religijna
6. Pomyślność ojczyzny / Szacunek innych ludzi
7. Praca zawodowa
8. Wolność głoszenia własnych poglądów
9. Wykształcenie
10. Grono przyjaciół
11. Dobrobyt, bogactwo
12. Możliwość udziału w demokratycznym życiu społeczno-politycznym
13. Kontakt z kulturą
14. Życie pełne przygód i wrażeń
15. Sukces, sława

Źródło: <https://www.cbos.pl/PL/publikacje/news/2020/02/newsletter.php>

ZADANIE DLA WSZYSTKICH (UCZNIOWIE KLAS 7-8 SZKOŁY PODSTAWOWEJ I UCZNIOWIE SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH).

Zakończenie zajęć: moralne dylematy (5 min)

Nauczyciel dziękuje uczniom za aktywny udział w lekcji. W ramach podsumowania prosi każdego z uczniów o wymyślenie jednego moralnego dylematu. Może być to sytuacja całkowicie abstrakcyjna lub inspirowana treścią lekcji i filmem *Ministranci*.

Uczniowie przekazują sobie przedmiot (np. małą piłeczkę). Mówi osoba, która ma przedmiot w rękach. Po wszystkich wypowiedziach przedmiot wraca do Nauczyciela, a lekcja się kończy.

Ministranci, fot. Łukasz Bąk

next
FILM

WWW.NEXT-FILM.PL

Aurum Film
Bodzak Hickinbotham Walter

SCENARIUSZ Z HONOROWYM PATRONATEM
MINISTER EDUKACJI ZREALIZOWANY
W RAMACH ZAJĘĆ „FILMOWE LEKCJE WYCHOWAWCZE”

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE I GRAFICZNE
„KINOSZKOŁA”
FUNDACJA ROZWOJU KOMPETENCJI MEDIALNYCH I SPOŁECZNYCH
UL. BATOREGO 1/6, 43-100 TYCHY
WWW.KINOSZKOŁA.PL

KinoSzkola
FUNDACJA

ZDJĘCIA: FOTOSY Z FILMU *MINISTRANCI*, REŻ. PIOTR DOMALEWSKI, POLSKA 2025, PROD. AURUM FILM, DYSTRYBUCJA: NEXT FILM